

## BOEKBESPREKINGEN

JOHN F. PRICHARD. *Advanced periodontal disease: Surgical and prosthetic management*. W. B. Saunders, Philadelphia, London, 1965. 573 pag., prijs f 75,60.

„Dit boek is geschreven voor allen die beslissingen nemen over het extraheren of het behouden van tanden en niet alleen voor de parodontologische specialist,” zegt de schrijver in zijn voorwoord.

Het is inderdaad een boek dat geheel op de praktijk is gericht: de theorie wordt summier behandeld in een eerste hoofdstuk van 46 pagina's over de etiologie. Hieraan is ter verdere oriëntatie een literatuurlijst van liefst 143 boeken en artikelen toegevoegd; daaruit kan men de overtuiging putten, dat aan het verdere praktische deel van het boek een gedegen kennis ten grondslag ligt. Ook de verdere literatuuropgaven, na elk hoofdstuk bijgewerkt tot in 1965 verschenen artikelen, zijn zeer goed geselecteerd en sporen aan tot meer gedetailleerde studie. Zoals zo dikwijls bij Amerikaanse auteurs treft het ook hier weer, dat de literatuuropgaven zich beperken tot in de Engelse taal verschenen publikaties. De vermelde Duitse artikelen van WESKI (1921) en GOTTLIEB (1925) vermogen deze tekortkoming niet in belangrijke mate te compenseren.

Het boek bevat een zodanige schat aan kennis en informatie dat uw recensent het met stijgend enthousiasme heeft doorgewerkt. In de 17 jaar dat de schrijver als parodontoloog heeft gewerkt – na een 19-jarige periode als algemeen practicus – heeft hij een bewonderenswaardig materiaal bijeengebracht, dat in dit boek op zeer instructieve wijze systematisch wordt aangeboden. Het siert de schrijver dat niet alleen met goed gevolg behandelde gevallen worden getoond, doch ook wat hij kwalificeert als mislukkingen. Vooral het feit dat het merendeel der gepresenteerde gevallen röntgenologisch en met gewone foto's werd gecontroleerd over periodes tot 12 jaar, verleent aan het boek een zeer bijzondere waarde.

De therapie van gingivitis en van de beginstadiën van parodontopathieën wordt niet besproken, doch de volle aandacht wordt geconcentreerd op diagnose, prognose en therapie van de voortgeschreden gevallen.

Met betrekking tot de *diagnose* wordt een apart hoofdstuk gewijd aan de waarde en betekenis van de röntgenfoto waarbij duidelijk de begrenzingen daarvan worden uiteengezet. Alleen met de zgn. „evenwijdige techniek” zullen bruikbare resultaten worden bereikt, doch hieruit kunnen nog geen conclusies worden getrokken betreffende de botmorfologie: chirurgische exploratie is de enige methode voor het exact vaststellen van deformiteiten in het alveolaire bot.

De *prognose* van voortgeschreden gevallen blijft moeilijk, omdat deze van zoveel factoren afhankelijk is: factoren die enerzijds betrekking hebben op de patiënt (individuele weefselreactie, bereidheid tot regeneratie, mondhygiëne) doch anderzijds in niet mindere mate op ervaring, kennis en oordeel van de therapeut, alsmede op diens technische vaardigheid.

In het hoofdstuk over de principes van de *parodontale chirurgie* wordt met nadruk gesteld, dat de uitvoering van deze therapie een juist begrip van de basisvraagstukken vooronderstelt en dat het onverantwoord is dit onderdeel te beoefenen zonder dat daaraan een uitgebreide kennis ten grondslag ligt: parodontale chirurgie bestaat niet uit techniek alléén.

Het bewijs dat de schrijver groot vertrouwen heeft in de recente stormachtige ontwikkelingen van de operatie-technieken vindt zijn weerslag in het geringe aantal bladzijden dat gewijd is aan de gingivale chirurgie: naast 13 afbeeldingen slechts 5½ pagina tekst. Men komt meer en meer tot de conclusie dat gingivoplastiek en gingivectomie slechts waarde hebben voor de beginstadia waarbij zeker geen afwijkingen in de botstructuur bestaan. Deze eenvoudige therapie heeft dus slechts een zeer beperkt indicatiegebied en de auteur komt dan ook tot de conclusie dat gingivectomie slechts in uitzonderingsgevallen verantwoord is. Hij toont op verschillende gronden aan, dat andere methoden beter tot het gestelde doel voeren.

Een groot deel van het uitvoerige werk is gewijd aan botcorrecties, de osteotomie en osteoplastiek, waarvan de vele modificaties aan een volledige beschouwing worden onderworpen.

De muco-gingivale chirurgie wordt op zeer instructieve wijze beschreven, waarbij de vele vormen van operaties met verticaal en horizontaal verplaatste lappen grondig worden behandeld.

De moeilijkheid, dat een practicus feitelijk niet een parodontopathie behandelt maar een patiënt met parodontale afwijkingen wordt besproken in een hoofdstuk over de eigen verzorging door de patiënt, die op de eigenlijke therapie volgt. Voor de mondverzorging geeft de schrijver de voorkeur aan de elektrische tandenborstel en breekt een lans voor de Broxodent. Bij een bespreking over het manuele borstelen wordt een zachte „multitufted” tandenborstel aanbevolen die met zeer kleine bewegingen in de interdentale ruimten wordt gemanipuleerd. Dit standpunt is dus geheel in overeenstemming met de adviezen die onderzoekers in recente publikaties over de doeltreffendheid en onschadelijkheid van deze borstels hebben aange-toond, indien daarmee op de juiste wijze wordt geborsteld. Helaas zijn deze borstels in Nederland moeilijk verkrijgbaar.

Het laatste hoofdstuk is gewijd aan de *prothetische verzorging* van vooraf parodontologisch behandelde patiënten, bij wie vervanging van elementen noodzakelijk is, vaak gepaard gaande met uitgebreide spalken. Wederom blijkt hier op welk een uitermate hoog niveau deze behandelingen zijn uitgevoerd en welke gunstige resultaten zijn te verkrijgen, indien een geboren parodontoloog, gelijk de schrijver, samenwerkt met begaafde beoefenaars der prothetodontie.

De 722 afbeeldingen zijn van een kwaliteit die men zelden aantreft en illustreren de tekst op zeer instructieve wijze. Het voor dit onderwerp zo noodzakelijke détail komt in foto's van klinische gevallen zó goed tot zijn recht, dat de schrijver het slechts 20 maal nodig heeft geoordeeld zijn inzichten met tekeningen te moeten verduidelijken.

Het materiaal van de auteur (geen universitair docent) is zo uitgebreid en goed gedocumenteerd, dat het boek een zeer eervolle plaats zal innemen naast de bekende handboeken over parodontologie. Voor allen die op de hoogte wensen te blijven van de ontwikkeling van dit specialisme geeft het een schat van informatie en zal het een wegwijzer blijken te zijn, die tijdens de uitoefening van de praktijk herhaaldelijk met vrucht zal worden geraadpleegd.

D. F. VELDKAMP

Prof. dr. B. BERGER. *Bolesti zuba*, tweede druk, 1964, 218 pag.

Gering is onze kennis omtrent de tandheelkunde en het onderwijs achter het ijzere gordijn. Slechts voor zover de daar aanwezige auteurs zich bedienen van de Duitse taal dringen hun inzichten tot het westen door en dan blijkt vaak dat kwalitatief hun het recht van publiceren niet kan worden betwist. Dit geldt ook voor de praktische toepassingen waaromtrent mededelingen van reizigers, die zich aldaar op de hoogte hebben kunnen stellen, als een bevestiging mogen gelden. Moeilijk wordt het wanneer de landstaal als communicatiemedium is gebruikt en een publikatie daarin ons bereikt. Dit is het geval met het eerste deel van dit boek over tandziekten, hetwelk de conserverende tandheelkunde tot onderwerp heeft en geschreven is door de hoogleraar aan de universiteit te Belgrado, prof. BERGER.

Blijkens het te onzen behoeve door de auteur in het Duits vertaalde voorwoord is het zijn bedoeling geweest om met deze handleiding de studenten het (moeizame) gebruik van buitenlandse boeken te besparen en voorts de inhoud aan te passen aan de huidige behoeften van een goede praktische opleiding, opdat de jonge tandarts de problemen waarvoor hij zich geplaagd ziet, naar moderne maatstaf kan oplossen.

Gelijk gezegd, het boek is in de Servische taal geschreven zodat de tekst zich aan onze kennisgeving onttrekt. Dit is gelukkig niet het geval met de talrijke, veelal schetsmatige afbeeldingen waardoor het mogelijk is zich een voorstelling omtrent de inhoud te vormen, een voorstelling, die niet anders dan gunstig uitvalt. De typografische uitvoering is kennelijk door soberheid bepaald en de kwaliteit van het papier is niet geschikt om de fotografische reproducties (naar onze maatstaven) goed tot hun recht te doen komen. Dit is uiteraard een kwestie van wat men ginds technisch op publicistisch gebied gewend is. Didactische waarde bezitten zij alleszins, in het bijzonder de tekeningen, die kwistig over de tekst zijn verspreid.

P. H. BUISMAN

L. VAN GELDER. *Het zachte gehemelte bij de spraak*. Erven F. Bohn, Haarlem. 227 pag., prijs f 17,50.

Dit boek geeft een inleiding over de functie van het zachte verhemelte bij de spraak en een casuïstiek van 27 gevallen van onvoldoende verhemeltesfunctie.

Tussen een wat verwarrend werkende opeenstapeling van min of meer relevante gegevens uit de literatuur vindt de lezer tal van wetenswaardigheden over dit belangrijke onderdeel van de spraakorganen.

Buitendien heeft de auteur met dit werk een belangrijke bijdrage geleverd voor het leren beoordelen van laterale röntgenfoto's (röntgenfaryngogrammen), die een onmisbare aanvulling zijn voor de diagnostiek van de rinolalie.

P. H. DAMSTÉ